

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
MAGISTRATURA BO'LIMI "Tarix o'qitish metodikasi"
II-bosqich magistranti Po'latova Gulruh Jamolovna.

Magistrlik desertatsiyasi mavzusi

YOSHLARNI KOMIL INSON RUHIDA
TARBIYALASHDA OILANING O'RNI VA ROLI

- **Reja:**

- **KIRISH**

- **Bob. O'ZBEKISTON MUSTAQILLIGI SHAROITIDA YOSHLARNING IJTIMOY – SIYOSIY FAOLLASHUVI OMILI SIFATIDA MUAMMOLARI VA ULARNING YECHIMLARI.**

- 1.1. O'zbekiston mustaqilligi–yoshlar faoliyatining siyosiy asosi.
- 1.2. O'zbekiston mustaqilligi sharoitida yoshlar ta'limi va ma'naviyati masalasi.
- 1.3. YOshlarga oid davlat siyosatining huquqiy asoslarini takomillashtirishning ayrim masalalari.

- **2.Bob. O'ZBEKISTON MUSTAQILLIGI - MAMLAKAT AYOLLARI IJTIMOY FAOLLASHUVINING SIYOSIY ASOSI.**

- 2.1. Mamlakat ayollarining ijtimoiy faoliyatidagi o'rni mavqei.
- 2.2. Ayollarining ta'lim va sog'liqni, saqlash sohasidagi yutuqlari, ma'naviy-ma'rifiy yo'nalishdagi ishtiroki.
- 2.3. "O'zbekistonda ona va bola salomatligini muhofaza qilishning milliy modeli: "Sog'lom ona – sog'lom bola.

- **3. Bob. O'ZBEKISTON MUSTAQILLIGI OILA INSTITUTINI RIVOJLANTIRISHNING SIYOSIY VA IJTIMOY ASOSI SIFATIDA.**

- 3.1. O'zbekiston mustqilligi sharoitida nikoh va oila munosabatlari.
- 3.2. Oilada bola tarbiyasi mamlakat siyosatning asosiy faktorlarining biri.

- **XULOSA**

- **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR**

- **ILOVALAR**

- **Tanlangan mavzuning dolzarbligi** - dunyoda ro'y berayotgan globallashuv davrida yoshlar ongiga yangicha qarashlar, fikrlar, orzu-umidlar bilan boyitish, kelajakka ishonch bilan qarashini shakllantirish, bozor iqtisodiyotiga asoslangan huquqiy demokratik jamiyat qurishda ishtirok etish.

- **Mavzuning o'rganilganlik darajasi:** Bu sohada oilashunoslik ijtimoiy fanlarda alohida bir tarmoq sifatida shakllangan. Aslida «Avesto», Qur'oni karim va muqaddas hadislarda o'z sarchashmasini olgan oilashunoslik haqidagi qarashlar Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Unsurul Maoliy Kaykovus, Alisher Navoiy va boshqa mutafakkirlarning asarlarida birmuncha rivoj topdi, ular bu masalani, asosan, ota-ona va farzand munosabatlari doirasida talqin qildilar.

Қарийб 22 йиллик мустақил тараққиётимиз мобайнида:

- Ялпи ички маҳсулот – **3,5 баробар**;
- Аҳоли жон бошига ЯИМ – **2,5 баробар**;
- Аҳоли реал даромадлари – **3,8 баробар** ўсди.

Хусусан, ижтимоий ҳимояга йўналтирилган давлат харажатлари **5 баробар** кўпайди.

- Оналар ўлими – **2 баробардан** кўпроққа, болалар ўлими – **3 баробарга** камайди.
- Ўртача умр – **67 ёшдан 73 ёшга**, жумладан аёллар ўртача умри – **75 ёшга** ўсди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг “Ўзбекистонда она ва бола саломатлигини муҳофаза қилишнинг миллий модели: “Соғлом она – соғлом бола” мавзуидаги халқаро цимпозиум очилишидаги нутқи (26.11.2011)

Ўтган йиллар мобайнида бизнинг сий-ҳаракатларимиз, аввало, узоқ муддатли самара – **миллат генофондини сақлаш** ва яхшилаш, аҳолининг умр кўриш давомийлигини ва турмуш даражасини ошириш мақсадида **соғлом авлодни дунёга келтириш** ҳамда **тарбиялаш** учун шарт-шароит яратишга қаратилди. Табиийки, бунинг учун улкан вазифаларни, жумладан, **одамлар психологияси** ва **онгини ўзгартиришга** доир ишларни амалга оширишга **тўғри келди**.

Хусусан, **соғлом оилани шакллантириш** ва **ирсий касалликларга** чалиниш мумкин бўлган ҳолатларни камайтириш мақсадида мамлакатимизда **турмуш қураётган шахсларни никоҳдан олдин мажбурий тиббий кўрикдан ўтказиш** тизими жорий этилди.

Президент Ислам Каримовнинг “Юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш-мамлакатни барқарор тараққий эттириш ва модернизация қилишнинг энг муҳим шарти” мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқидан. 18.02.2012 й

Биз ривожланган бозор иқтисодиётига асосланган замонавий давлат қуриш йўлига қадам қўйиб, кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари изчиллик билан ўтишни таъминлар эканмиз, фақат миллий ва умумбашарий қадриятлар уйғунлиги заруратини теран англайдиган, замонавий билимларни, интеллектуал салоҳият ва илғор технологияларни эгаллаган инсонларгина ўз олдимизга қўйган **стратегик тараққиёт мақсадларига** эришиши мумкин эканини ҳамиша ўзимизга яхши тасаввур этиб келмоқдамиз.

2012-йилни **Мустаҳкам**
оила йили деб эълон
қилганимизнинг замирида ҳам
мамлакатимизда инсон
манфаатлари устуворлиги, ҳар
бир инсоннинг ўз халқи, оиласи,
Ватани тақдирига дахлдор бўлиб
яшаши каби эзгу мақсадлар
мужассам.

ЎЗБЕКИСТОНДА ЙИЛЛАРНИНГ НОМЛАНИШИ

Йиллар	Номланиши	Йиллар	Номланиши
1997	Инсон мафаатлари йили	2005	Сихат саломатлик йили
1998	Оила йили	2006	Хомийлар ва шифокорлар йили
1999	Аёллар йили	2007	Ижтимоий ҳимоя йили
2000	Соғлом авлод йили	2008	Ёшлар йили
2001	Оналар ва болалар йили	2009	Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили
2002	Қарияларни кадрлаш йили	2010	Баркамол авлод йили
2003	Обод маҳалла йили	2011	Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили
2004	Меҳр мурувват йили	2012	Мустаҳкам оила йили

“Мустаҳкам оила йили” Давлат дастури

- **2012 йил 27 февралда қабул қилинган**
- **7 та бўлим**
- **87 та банд**
- **4 трлн.400 млрд. сўм**
- **370,0 млн. дол.**

Оила

63-модда. Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга.

64-модда. Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар.

66-модда. Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар.

О И Л А

- **Ҳар қайси миллатнинг ўзига хос маънавиятини шакллантириш ва юксалтиришда, ҳеч шубҳасиз, оиланинг ўрни ва таъсири беқиёсдир. Чунки инсоннинг энг соф ва покиза туйғулари, илк ҳаётӣ тушунча ва тасаввурлари биринчи галда оила бағрида шаклланади.**

...бу ёруғ дунёда ҳаёт бор экан, оила бор. Оила бор экан, фарзанд деб аталмиш бебаҳо неъмат бор. Фарзанд бор экан, одамзот ҳамиша эзгу орзу ва интилишлар билан яшайди.

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ТИЗИМИ

Маънавиятни шакллантиришга бевосита таъсир қиладиган яна бир муҳим ҳаётий омил - бу таълим-тарбия тизими билан чамбарчас боғлиқдир.

Маълумки, ота-боболаримиз қадимдан бебаҳо бойлик бўлмиш илму маърифат, таълим ва тарбияни инсон камолоти ва миллат равнақининг энг асосий шарти ва гарови деб билган.

ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯДА ҲАР БИР БОЛА ТИМСОЛИДА КИМНИ КЎРИШ ЗАРУР?

- Шунинг учун ҳар қайси ота-она, устоз ва мурабий **ҲАР БИР БОЛА ТИМСОЛИДА АВВАЛО ШАХСНИ КЎРИШИ ЗАРУР**. Ана шу оддий талабдан келиб чиққан ҳолда, фарзандларимизни мустақил ва кенг фикрлаш қобилиятига эга бўлган, онгли яшайдиган комил инсонлар этиб вояга етказиш — таълим-тарбия соҳасининг асосий мақсади ва вазифаси бўлиши лозим, деб қабул қилишимиз керак.

Бунинг учун ҳар қайси ота-она, устоз ва мурабий **ҲАР БИР БОЛА ТИМСОЛИДА АВВАЛО ШАХСНИ КЎРИШИ ЗАРУР**. Ана шу оддий талабдан келиб чиққан ҳолда, фарзандларимизни мустақил ва кенг фикрлаш қобилиятига эга бўлган, онгли яшайдиган комил инсонлар этиб вояга етказиш — таълим-тарбия соҳасининг асосий мақсади ва вазифаси бўлиши лозим, деб қабул қилишимиз керак.

Жамиятимизнинг асосий бўғини бўлган **ОИЛА** институтини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, бугунги кунда ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилаётган ишларни янги босқичга кўтариш, бу борада маҳалланинг роли ва аҳамиятини кучайтириш, хотин-қизлар, опа-сингилларимиз учун янада кенг имкониятлар яратиш, жисмонан соғлом, маънан етук ва баркамол авлодни тарбиялаш каби ўз олдимизга қўйган бошқа муҳим мақсадлар барчамизга яхши маълум.

Ислом Каримов “Юксак
маънавият-енгилмас
куч” асаридан.

Мамлакатнинг қудратини
белгилайдиган омиллар кўп. Бироқ
уларнинг энг асосийларидан бири шу
юртда вояга етаётган **юксак**
маънавиятли, жисмонан соғлом, ҳар
томонлама баркамол авлоддир.
“**Ватанимиз келажаги, халқимизнинг**
эртанги куни, мамлакатимизнинг жаҳон
ҳамжамиятидаги обрў-эътибори
авволломбор **фарзандларимизнинг**
униб-ўсиб, улғайиб, қандай инсон
бўлиб ҳаётга кириб боришига
боғлиқдир”

ИСЛОМ КАРИМОВ

**ЎЗБЕКИСТОН
МУСТАҚИЛЛИККА
ЭРИШИШ
ОСТАНАСИДА**

ТОШКЕНТ - «ЎЗБЕКИСТОН» - 2011

Яна бир муҳим масала. Оила врачлари вазифасини қайта тиклаш керак. Бу ҳақда кўпдан бери гапириб келинмоқда, лекин кўзга кўринарли силжишлар йўқ. Бу масалани ҳал этиш, бундай врачлар тайёрлашни ташкил этиш ва уларга иш шароитини яратиш даркор.(205-206-бет)

И.А.Каримовнинг янги “Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида” китобларида шундай тарихий сўзлар ёзилган:

Ривожланган мамлакатларнинг тажрибаси фан учун ҳеч нарсани аямаётган мамлакат гуллаб-яшнаётганлигини ва бундай давлат ҳамма яхши нарсаларни – одамларнинг куч ғайратини ҳам, моддий техника ресурсларини ҳам ўзида жамлаётганлигини яққол кўрсатмоқда. Фанни малакали кадрлар билан таъминлаш, ходимларнинг профессионал билимдонлигини даражасини ошириш, уларнинг қобилиятларини рўёбга чиқариш учун барча шароитларни яратиш илмий жараённи жадаллаштиришнинг асосий омилидир. Бу билимга асосланган иқтисодиёт моделидир. (82 бет)

“Дунёдаги ҳар қайси давлатнинг эртанги кунини, истиқболини ҳал қиладиган иккита мезон, яъни аҳоли саломатлигини сақлаш ва таълим-тарбия соҳасида Ўзбекистоннинг етакчи ўринларга чиқаётгани нимадан далолат беради, бу ютуқларнинг асосий мезони инсон омили, деб айтган бўлардим”.

Мамлакатимизда 2012 йилнинг “Мустаҳкам оила йили” деб эълон қилиниши ҳам инсон омилига бўлган эътиборнинг амалий ифодаси.

миллий армиямизни, халқимизнинг тинч-осуда ҳаёти ҳимоясида посбон бўлиб турган Қуролли Кучларимизнинг салоҳияти ва қудратини янада ошириш ўта муҳим аҳамиятга эга.

**“Агарки ана шу даҳшатли урушда
1,5 миллион юрtdошимиз
қатнашганини, шундан тахминан
500 минг ватандошимиз ҳалок
бўлганини инобатга оладиган
бўлсак, бу фожиа Ўзбекистондаги
биронта хонадонни четлаб
ўтмагани аён бўлади”.**

**Барчамизнинг ишончимиз комил:
фашизмга қарши курашда ўз она
юртининг тинч, осойишта ҳаётини,
беғубор осмонини асраш учун
мардлик, жасорат ва қаҳрамонлик
кўрсатган, жон фидо этган
юрtdошларимизнинг хотираси
абдий яшайди.**

“Жаҳон тарихида даҳшатли из қолдирган, собиқ Совет Иттифоқида яшаган 27 миллион одамнинг умрига зомин бўлган, халқимизга қанча азоб уқубатлар, йўқотишлар олиб келган, қанча аёлларнинг бева-бечора, қанча болаларнинг етим бўлиб қолишига сабаб бўлган бу ёвуз офатнинг ҳаётимизда қолдирган изи, асорати, вақт ўтса-да, даврлар ўтса-да, ҳеч қачон эскирмайди”.

“Дунёнинг кўпгина минтақаларидаги қарама-қаршилик, қуролли тўқнашувлар, қонли фожиалар, ён-атрофимиздаги нотинч аҳвол, аввало, Афғонистонда 30 йилдан зиёд вақт мобайнида давом этаётган таҳликали вазият Ватанимизни ҳар қандай бало-қазолардан асраш учун доимо сезгир ва огоҳ бўлиб яшашимизни талаб қилади.

Бугунги эркин ва озод ҳаётнинг маъноси ва қадр-қимматини ёшларнинг онгига ким етказди, уларга ким тўғри йўл кўрсатади? Бунинг учун биз — биринчинавбатда ота-оналар, устоз-мураббийлар масъул бўлишимиз зарур эмасми? Бундай ўткир масалалар Президентнинг талаби эмас, замоннинг, даврнинг талаби эканини яна бир бор чуқур тушуниб, англаб олишимиз керак.

Билимга асосланган инновацион иқтисодиёт

*Ўзбекистон Республикаси
Президенти И.А.Каримовнинг ЎзР
Конституцияси қабул қилинганининг
18 йиллигига бағишланган тантанали
маъросимдаги маърузасидан*

Хозирги кескин рақобат шароитида инновацион технологиялар ва илм–фанни янада ривожлантириш, иқтидорли ёшларни илмий фаолиятга кенг жалб этиш, ўз ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқаришлари учун уларга зарур шарт-шароитлар яратиш муҳим аҳамиятга эга.

Бу масалага устувор аҳамият бермасдан туриб, тараққиёт ҳақида сўз юритиб бўлмаслигини барчамиз яхши тушунамиз, албатта. Бугун замоннинг ўзи ушбу масалани сиёсатимизнинг энг муҳим йўналишларидан бири сифатида белгилашни тақозо этмоқда.

.....илғор илм-фан ютуқларига асосланган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга кенг йўл очиб бериш керак.

Эътиборингиз учун раҳмат!

